

Zinderen en bruisen

Julie spelen *De Kruistochten* komend seizoen maar liefst 21 keer in de Amsterdamse schouwburg. Krijgen jullie al die avonden wel vol?

"Ik hoop dat het lukt. Het zijn inderdaad veel avonden. De recensies waren erg goed, dat scheelt."

Zijn recensies dan zo belangrijk?

"Ja, recensies kunnen mensen de zaal in brengen of niet. Toneelgroep Amsterdam heeft een groot eigen publiek, maar dat is niet voldoende om elke avond een volle zaal te hebben. We moeten het ook hebben van mond-tot-mondreclame en die gaat eigenlijk altijd gepaard met goede recensies. Bij klassiekers speelt dat minder. Onze *Drie Zusters* is niet zo goed ontvangen, maar dat is een voorstelling waar altijd mensen op afkomen. Dat geldt voor *De Kruistochten* natuurlijk niet."

En dan duurt die voorstelling ook nog eens vijf uur.

"Iedereen zegt op voorhand: o, vijf uur toneel! Maar achteraf heb ik nog van niemand vernomen dat het toch wel een hele zit is. Uiteindelijk valt het mee: het zijn drie delen van krap anderhalf uur, onderbroken door twee pauzes van een half uur."

U speelt Norman, de man die de lachers op zijn hand heeft en de meeste sympathie wekt.

"Het is een leuk personage, dat vond ik meteen toen ik het stuk las. Ik vind alle rollen leuk, maar mijn personage is wel het

veelzijdigst. Norman is de aanjager van het drama, van het overspel. Het is een man die voortdurend achter de vrouwen aanzit en de boel op stelten probeert te zetten. Hij is manisch bezig om spanning in zijn leven te brengen, maar zakt voortdurend door het ijs."

Zou u met zo iemand kunnen samenleven?

"Nee, dat geloof ik niet. Een rustiger partner is, geloof ik, beter voor me. Ik vind hem erg druk en dat ben ikzelf ook. Dat manische herken ik wel, net als zijn twijfels en pogingen het iedereen naar de zin te maken. Ik wil ook dat mensen zich goed voelen bij mij. Is het wel gezellig? Doe ik het wel goed met mijn familie, mijn vrienden?"

Collega-acteur Joop Admiraal zei: "Hans wil iedereen vermaken, ook in het dagelijks leven."

Dat lijkt me vermoeiend.

"Ja, heel vermoeiend, en daarom probeer ik dat nu minder heftig. Vroeger was ik druk, altijd de vrolijke noot die iedereen aan het lachen probeerde te maken. Toen ik nog bij het Zuidelijk Toneel speelde, zei ik een keer tegen Elsie de Brauw: 'Ik weet niet wat het is, maar ik ben soms zo moe.' Toen zei ze: 'Heb je jezelf wel eens bezig gezien voor aanvang?' Het klopte; ik verspilde al mijn energie aan weer een kleedkamer binnenkomen, weer een nieuwe grap en weer: kijk eens hoe leuk ik ben. Toen ik dat een paar dagen niet deed, voelde ik me veel fitter."

Twee keer in korte tijd vertrok hij bij Toneelgroep Amsterdam (TA), eerst voor een televisieavontuur en daarna tijdens een crisis met directeur Ivo van Hove. Twee keer keerde hij terug. Nu heeft Hans Kesting (43 jaar en de midlife voorbij) een hoofdrol in *De Kruistochten*, een komedie van Alan Ayckbourn. 'Ik ben met nog meer enthousiasme toneelspeler.'

tekst MERIJN HENFLING foto's MARK KOHN

"Bij *De Kruistochten* was ik zo geconcentreerd aan het repeteren dat de regie-assistente mij vroeg of ik soms chagrijnig was. Nee, allerminst! Als ik niet die vrolijke vogelverschrikker ben, zoals Hans Kemna me altijd noemt, denken de mensen al snel dat ik chagrijnig of kwaad ben. Maar ik vond het gewoon een moeilijk stuk en voel niet meer de behoefte om altijd de vrolijke Frans te zijn."

Bent u een soort Norman?

"Ik vind het altijd moeilijk om te zeggen waar een personage raakvlakken met mij

Illustratie: Harjo Koning

heeft, omdat je snel op gelul uitkomt. Het is iemand in een *midlife crisis* die denkt dat zijn leven niet groots en meeslepend genoeg is. Wat heb ik nou eigenlijk met mijn leven gedaan? denkt hij. Dat is voor veel mensen herkenbaar, ook voor mij. Niet dat ik na mijn veertigste in een *midlife crisis* ben beland, maar ik dacht wel: gaat mijn leven zo nog veertig jaar verder, en was dat het dan? Ik had heel duidelijk het gevoel dat mijn jeugd voorbij was en ik iemand van middelbare leeftijd was geworden.”

Twee jaar geleden stopte u met de sportschool, omdat u zichzelf te oud vond voor het voortdurende trainen. Maar nu loopt u er weer gespierd bij.

“Ik ga niet als een opgepompte oude nicht op het strand lopen, zei ik toen – dat was een beetje gechargeerd. Maar ja, toen ik stopte met sporten, werd ik dikker. Vorig jaar tijdens Gay Pride stond ik stoer aan het roer van mijn bootje en toen riep iemand in plat Amsterdams van de kant: ‘Je moet je buik inhouden!’ Daarna kreeg ik met Sinterklaas een surprise van mijn schoonzus met een verschrikkelijke foto van mezelf met een buikje. Dat vond ik zo’n treurig gezicht, dat ik dit jaar toch maar weer ben gaan trainen. Vier keer per week. Na de vakantie schroef ik het terug naar drie keer. Dat je 43 bent, is geen reden om alles meteen maar te laten hangen, denk ik nu. Zo ijdel ben ik wel. Ik wilde mijn oude gewicht weer terug, had last van kleren die te krap zaten. Maar het had ook te maken met de *midlife*.”

En dat fitnessen is niet om maar krampachtig jong te blijven?

“Nee, dat is het niet. Mijn hoofd wordt toch ook ouder, dat kan me niets schelen. Het heeft alleen maar voordelen, dat sporten. Ik merk met spelen dat ik een goede conditie heb. Ik slaap er beter van, kan me beter concentreren.”

Is een voorstelling van vijf uur voor de acteurs zwaar?

“Ik vind het fysiek niet zwaar, dat ligt ook aan mijn conditie. Ik krijg juist energie van het spelen. Als het goed is gegaan, loop ik kort erna alleen maar te zinderen en te bruisen. Pas een uur later merk ik dat ik moe ben. We spelen nu komedie en dan moet je wel ontzettend op je *qui-vive* blijven. Alles draait om timing. Je kunt geen moment verslappen, dát maakt het zwaar. Als ik lekker aan het spelen ben, wat ik bij deze voorstelling erg heb, ben ik aan het eind nooit moe.”

Dat klinkt alsof komedie lekkerder is om te spelen dan tragedie.

“Dat weet ik niet. Maar het grote verschil is dat je direct aan de reacties uit de zaal merkt of je het goed doet. We hebben de voorstelling twee maanden lang gerepeteerd in volstrekte stilte, zonder publiek. Iedereen in de groep had het stuk al twintig keer gezien, dus niemand lachte. Dan word je compleet gek, want je verliest het vertrouwen dat het ooit leuk was. Gelukkig kregen we meteen vanaf de eerste try-out veel respons. Dat heb je bij *Othello* natuurlijk niet. Daar merk je aan de concentratie en het eindapplaus of mensen een mooie avond hebben gehad. Soms is het leuk voor een acteur om meteen reacties te krijgen.”

Regisseur Ivo van Hove is meer van de tragedies. Zou Toneelgroep Amsterdam niet vaker komedie moeten spelen?

“Ik zou het toejuichen. Bij sommige mensen leeft het idee dat het gesubsidieerde toneel geen komedie mag doen, maar ik denk dat juist een gesubsidieerd gezelschap als Toneelgroep Amsterdam zo’n stuk van Ayckbourn moet brengen. Een vrije producent zou dit stuk heel anders aangepakt hebben, veiliger. Daar is niets mis mee, maar het is des te leuker dat wij het nu spelen. Ivo heeft er duidelijk zijn stempel op gedrukt en laat Ayckbourn eens op een andere manier zien.”

In 1988, een jaar nadat u van de Toneelschool Maastricht was gekomen, heeft u voor het eerst met Van Hove gewerkt. Hoe was dat?

“We waren allebei onervarener en minder zeker van onze zaak. Ik weet nog dat we tijdens de repetities een paar keer een aanvaring hadden. Ik was toen driftiger en heel direct. Ik reageerde op een manier waarvan

‘Ik denk dat juist een gesubsidieerd gezelschap als Toneelgroep Amsterdam zo’n komedie van Ayckbourn moet brengen’

ik dacht: zo kun je toch met elkaar omgaan? Maar hij vond van niet en nam het heel hoog op."

"Toch was het een mooie repetitietijd, want er is een mooie voorstelling uitgekomen. Ik geloof dat ik nu prettiger ben om mee te werken. Gewoon, omdat ik rustiger en minder grillig ben geworden. Ik loop niet meer rond met het gevoel dat een rol mij kan maken of breken. Ik weet inmiddels wel dat ik kan toneelspelen."

En hoe is Van Hove nu?

"Ook hij is rustiger geworden en hij kan nog beter kijken dan toen. Hij heeft aan weinig repetitietijd genoeg om veel gedaan te krijgen – dat hebben veel goede regisseurs. Gerardjan Rijnders heeft dat ook. De afgelopen jaren heeft Ivo een heel duidelijk eigen oeuvre opgebouwd. Zijn voorstelling zijn óf heel erg goed óf helemaal niet goed,

dat vind ik heel interessant. Het is nooit een grijs middengebied, waarvan je denkt: wel aardig."

"Het was toen al duidelijk dat hier iemand van een zekere statuur bezig was. Een man die het in zich had uit te groeien tot een toneelleider. Je moet wel de ambitie hebben om leiding te geven aan zo'n gezelschap. Dat is nog geen gemakkelijke taak, maar dat kan hij. En dat is ook iets wat hij met vallen en opstaan heeft moeten leren."

Is dat geen understatement? Vorig jaar verkeerde het gezelschap in een crisis, omdat het ensemble Van Hove per brief bekritiseerde om zijn leiderschap.

"We hebben hem nooit aangevallen op zijn artistieke koers, maar hem aangesproken op zijn managementskwaliteiten. Er is een duidelijk verschil tussen Ivo de regisseur en Ivo de manager. Als manager kan hij soms wat... ja, koud zijn. Toen ik die brief ondertekende, kwam ik ook op voor de hele groep. Je behartigt elkaars belangen."

U besloot vervolgens op te stappen.

"Dat was een ouderwets voorbeeld van een te impulsieve, emotionele beslissing, genomen in een frustrerende vergadering die

plots werd uitgeroepen. Ik zat in een restaurant met Lineke Rijxman en Job Gosschalk. We werden gebeld dat we onmiddellijk moesten verschijnen bij Toneelgroep Amsterdam, want er moest nú vergaderd worden. De groep was uiteindelijk niet compleet. Ik vond het een bezopen vergadering, nog steeds trouwens. Ik stelde voor de zoveelste keer dezelfde vraag, waar ik geen antwoord op hoorde. En toen ontvlamde ik. Heel dom. Al na een paar dagen was het glashelder dat ik de verkeerde beslissing had genomen."

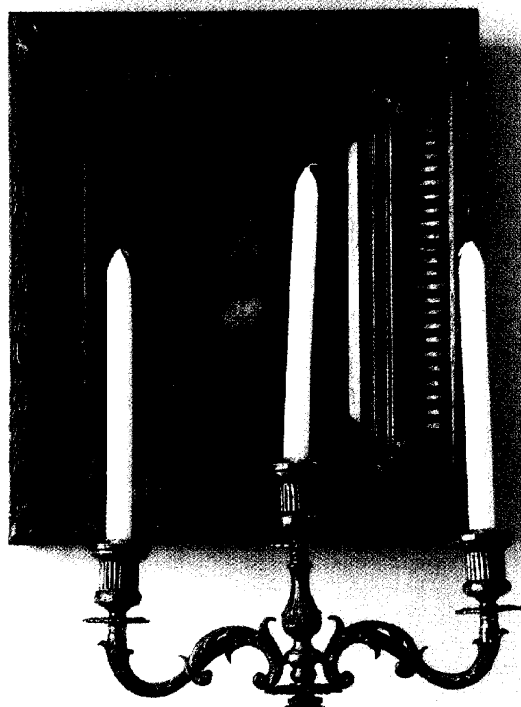
En toen?

"Toen belde Ivo mij om af te spreken. In dat gesprek vertelde hij dat ik iets fout had gedaan, maar ik hield stijfkoppig vol. 'Dit is niet wat je wilt,' zei hij. Ik wist dat hij gelijk had, want ik wilde helemaal niet weg bij Toneelgroep Amsterdam. Waarom zou ik het slachtoffer worden? Met deze regisseur en deze groep wilde ik graag werken. Toen ik vervolgens in de acteursvergadering bekend maakte te blijven, was iedereen blij."

Hoe zou u de crisisperiode omschrijven?

"Pijnlijk en zenuwslappend voor alle partijen. We zaten middenin de repetitie van

'Er is een duidelijk verschil tussen Ivo de regisseur en Ivo de manager'

1960-1961: Op Oostwal 1960 in
Rijnders

1962-1963: In de Nieuwe
zaal in Amsterdam

1964-1965: Nieuwsluisstraat

1966-1967: Nieuwsluisstraat

1968-1969: Nieuwsluisstraat

1970-1971: Nieuwsluisstraat

1972-1973: Nieuwsluisstraat

1974-1975

1976-1977: Nieuwsluisstraat

1978-1979: Nieuwsluisstraat

1980

1981-1982: Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat

1983-1984: Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat

1985-1986: Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat

1987-1988: Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat

1989-1990: Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat

1991-1992: Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat

1993-1994: Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat

1995-1996: Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat

1997-1998: Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat

1999-2000: Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat

2001-2002: Nieuwsluisstraat, Nieuwsluisstraat

Rouw siert Electra. We hadden 's ochtends vergaderingen waar het er hard aan toeging en gingen 's middags repeteren om de voorstelling te maken. Het was fijn om te zien dat we wel gewoon konden werken en de rest vergeten. Zo hoort het ook. We stonden niet met bijlen tegenover elkaar."

Heeft de brief effect gehad?

"Ja, het heeft zeker geresulteerd in reflectie. We hebben met een mediator gesproken en het hele bedrijf heeft zijn grieven op tafel neergelegd. Ivo heeft zich afgevraagd wat hij verkeerd deed en dat is aan de beterende hand gekomen. De brief heeft veel verdriet veroorzaakt, maar heeft ook schoongeveegd en problemen opgelost. Zo vaag moet ik het zeggen, want ik kan niet direct voorbeelden geven. Je merkt dat iedereen zich beter voelt."

Wat is grootste verschil met het TA van vóór 2001, toen Gerardjan Rijnders artistiek leider was?

"Toen Toneelgroep Amsterdam onder Gerardjan afliep, was de glans er ook wel af. In de succesvolle periode hadden we precies de juiste ingrediënten die de salade van het gezelschap tot een rijke salade maakte. Dat lag aan de verschillende leeftijdscategorieën en de persoonlijkheden; iedereen vertegenwoordigde wel iets. We hadden een leider in wie iedereen geloofde. Natuurlijk waren er ook conflicten, maar die liepen nooit zo ontzettend hoog op. Nooit dat je zegt: we gaan nu een brief schrijven."

"Maar het heeft zo weinig zin om te vergelijken, het is nu gewoon een heel ander gezelschap. Het kan ook niet anders, want er staat een andere man aan het roer. En zijn nieuwe spelers. Er komen echt goede mensen bij: Jacob Derwig, Fedja van Huêt, Renée Fokker... daar verheug ik me enorm op. Het blijft net zo'n bijzonder gezelschap. Dat klinkt flauw, maar als dit niet zou vinden, zou ik er niet zitten."

Zien we u ooit terug als presentator op televisie?

"Nee, die ambitie heb ik niet meer. Ik geloof ook niet dat Hilversum op mij zit te wachten, dat ze denken: dat waren goede programma's bij de Vara, die bellen we weer. Het moet wel heel leuk zijn, zou ik er ja op zeggen."

U bent kritisch geworden na de flops?

"Nou ja, ook door schade en schande wijzer geworden. Als ik één ding heb geleerd, is het dat ik goed kan toneelspelen en minder bedreven ben in het televisievak. Ik functioneer veel beter in de toneelwereld dan in de

televisiewereld, omdat ik daar mensen ken. Bij de televisie niet. Toen ik *Circus Pavlov* ging maken, brak dat mij op. Je moet zorgen dat je een goed team om je heen bouwt. Als je de mensen niet kent, ga je in zee met een team dat net zo onervaren is als jij."

U was te gretig?

"Ja, natuurlijk. Je mag ook gretig zijn. Maar als ik het nu opnieuw zou doen, zou ik beginnen vanuit de luwte. Niet gelijk een programma met Paul de Leeuw waaraan ik op basis van gelijkwaardigheid meedoe. Dat kon ik gewoon niet, want televisie is echt hartstikke moeilijk! En het is een harde wereld. Als je programma scoort, heb je vrienden. Als je niet scoort, loop je toch een beetje dunnetjes met je dienblaadje door de Vara-kantine. En dan zijn ze bij de Vara nog heel coulant geweest door mij veel kansen te geven. Maar op een gegeven moment is het klaar. Daar ben ik niet bitter over. Ik ben nu met nog meer enthousiasme toneel-speler."

Behalve grote rollen in andere producties speelde u afgelopen seizoen de pater in *Romeo en Julia*,

'Kleine rollen zijn minder leuk om te spelen, omdat je vaak maar een voetnoot in de voorstelling bent. Dan maak je het leuk met de mensen met wie je werkt'

lia, een bijrolletje. Bent u daar niet wat te goed voor?

"Nee, als ik dat zou vinden, zouden ze snel zeggen: Hans, het is wel goed met je. Die houding kun je je niet permitteren bij een groot gezelschap. 'Er zijn geen kleine rollen, alleen kleine acteurs,' zei Stanislavski. Maar dat is natuurlijk niet waar. Kleine rollen zijn minder leuk om te spelen, omdat je vaak maar een voetnoot in de voorstelling bent."

"De pater in *Romeo en Julia* is niet echt een uitdaging. Dan maak je het leuk met de mensen met wie je werkt en omdat de voorstelling vol zit. Maar ik denk niet: ha, ik mag vanavond weer de pater spelen!"

"Er wordt rekening mee gehouden dat iedereen eens een goede partij krijgt, want het is natuurlijk niet leuk om het hele jaar krui-

melwerk te doen. Met grote rollen komen ook grote verantwoordelijkheden, dus het is ook wel eens prettig om in de luwte te kunnen spelen."

Maar speelt Pierre Bokma ook kleine rollen?

"Ja, je hebt natuurlijk ook kleine rollen die belangrijk zijn. Zijn rol in *Rouw siert Electra* was klein, maar wel een heel belangrijke. Ik kan me niet meer herinneren dat ik Pierre in een echte mini-rol heb gezien. Maar hij kan alles spelen. Hij is in alle opzichten de ideale acteur, qua lengte, qua uiterlijk. Los daarvan heeft hij ook nog dat enorme talent. Niet alles wat hij doet is even goed, maar het heeft wel altijd de kwaliteit van Bokma. En dat onderscheidt hem van de rest."

En toen gaf Bokma de Albert van Dalsumring aan Gijs Scholten van Aschat.

"Heel goed."

Vindt u niet dat zo'n ring op een jongere generatie over moet?

"Nou, dat was wel mijn eerste gedachte. Maar het is natuurlijk onzin, want tegelijkertijd denk ik: Gijs Scholten van Aschat is

wel een heel goede acteur. Ik vond het een terechte keuze. Maar hij had ook bij Jacob Derwig of Jeroen Willems terecht kunnen komen."

Of bij Hans Kesting?

"Zou ook gekund hebben, maar dat is niet gebeurd. Daar lig ik nou niet wakker van. Ik mag prachtige rollen spelen. Ik kan niet zeggen dat ik, met *Othello* achter me, *De Kruistochten* te gaan en straks als Petrucio in *Het temmen van een Feeks*, kan klagen dat ik niet genoeg interessante rollen krijg. Dat zou een gotspe zijn."

De Kruistochten, door Toneelgroep Amsterdam; 17 tot en met 27 augustus in de Stadschouwburg, Amsterdam. Daarna opnieuw in november, december en februari. Zie www.toneelgroepamsterdam.nl.